

pomočniku nasproti mojstru mogoče; delavec v tovarni mora se podati splošnim naredbam, ki so ondi vpeljane. Ali, gospoda moja, zakaj se pa pečamo z vprašanjem osobne prostosti, ako oni, katere ta stvar zadeva, temu ne oporekajo? Vsi delavci pri ênketi navzoči bili so za to, le delavec Peukert ne, in tudi on se ni skliceval na prostost, temveč je le rekel, da vse skupaj ne bo za nič.

Kdor toraj govori o omejitvi prostosti, moral bi od delavcev pooblastilo imeti, v njihovem imenu izreči, da se čutijo prikrajšave. Za sedaj nam je le toliko znana, da si vsi želé v svoji prostosti nekoliko omejitve.

Dotlej toraj ostane ugovor zgolj teoretičen in nasproti temu teoretičnemu ugovoru — rad priznavam, da nam bo težko po teoretičnem potu normalni delavnik opravičiti — protivita se mu dva praktična, jako imenitna ugovora.

Najpoprej dejanska resnica, da se je po celi Evropi mladostnim pomagačem delo omejilo in po tem neposredno tudi delo odraslim pomočnikom. Na to pa pravite: no, le napravite; zakaj pa niste ravno tako naredili? Zato ne, ker je izpeljava teh določil jako težavna. Na Angleškem so jih izpeljali, na Nemškem ne. Tudi mi smo imeli na ta način vsled postave od leta 1859. dvauajsturni delavnik, in kakor je znano, se v marsikaterih tovarnah mnogo več časa dela, kakor po 12 ur; dalje je pa tudi jako težko ločiti, ali ima mladostni pomagač uže postavno starost ali ne.

Kar je pa še bolj tehtno, so pa naše avstrijske razmere. Odbor leta 1869. izjavil se je proti normalnemu delavniku. Ob enem je pa izrekel nado, da si bo avstrijska obrt sama sčasoma znižala delavnik na 12 ur z dvema urama počitka, toraj dela le samo 10 ur. Žalibog, da se nada ni izpolnila.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 30. junija. — Volitve za nižeavstrijski deželni zbor so pred durmi, in kolikor se more danes soditi, bodo dunajski patentirani levičarji uže zdaj na Dunaji in zunaj Dunaja zgubili marsikater sedež in prodrlo bo več demokratičnih kandidatov; po vsem napačno pa bi bilo soditi, da uže zdaj oni levičarji, ki poslušajo samo judovske časnike in judovski cvenk, večinoma padejo pod klop. To potrebuje dalj časa, ker zlat ključ ima povsod silno moč, in oni, ki imajo take ključe v rokah, ne popusté z lepo gospodarstva v državi. — Prvi volilni dan je za ta petek, volijo kmetijske občine, kjer bode „Bauernverein“ prvič poskušal svojo moč, in to enako zoper levičarje, kakor zoper konservativce. Videli bomo, ali bode društvo za lovenje kmetov res prineslo Schönererju in Kirchmayerju toliko sadú, kolikor si obetajo po svojem kričanju.

Tudi na Moravskem se začenjajo volitve uže danes. Prihodnji teden pa pristopijo tudi volitve za deželni zbor bukovinski.

Drug gost, zdaj bivajoč še v Tulonu in Marseilu na Francoskem morilka kolera dela Dunajčanom in vladi velike skrbi. — Po dosedanjih poročilih ni dvomiti, da je tam nastala prava azijska kolera, zato pa je naša vlada uže ukrenila vse, da se država zapre proti Francoski gledé vseh sredstev, po katerih bi se mogla zanesti ta huda bolezen tudi v našo državo. Za Dunaj je nevarnost zato večja, ker vsi premožnejši Tulončani in Marseilčani bežé v Pariz, od tod pa je na Dunaj le en skok. Upamo, da nas Bog obvaruje te hude bolezni.

Iz Cola nad Vipavo 24. junija. — Ne morem si kaj, da bi ne izrazil veselja, kojega so nam „Novice“ dne

18. t. m. napravile z novostjo, da se namerava vpeljati toliko potrebna postava o pogojzdovanji Krasa po načinu, kakor jo uže naši sosedje Primorci imajo. Kdor pozná Notranjsko, osobito pa našo okolico, mora po pravici izreči, posebno če od Idrije proti Vipavi do Cenca pride, da je tukaj pravi Kras; tu se mu na obedve strani odpira obširen prostor in to večinoma golo skalovje in strmine.

Ta kraj je živa priča, da so ravno tukaj tako rekoč vrata, skozi katera ima toliko škodljiva burja v vipavsko dolino svoj vhod. Zato bi pač želeli, kedar bode omenjena postava veljavo zadobila, da bi za to postavljena komisija svet pregledala in omenjene goličevine pogojzdila in na ta način lepo vipavsko dolino pred mnogimi nesrečami, na pr. burjo, povodnjo itd. sčasoma obvarovala. Naj omenim, da so me, kakor uže nekoliko skušenega v pogojzdovanji in izreji gozdnih sadik, lansko leto višji krogi za svet vprašali, da naj bi izrekel svoje mnenje, če bi se li omenjena postava tudi naši kranjski deželi prilegla ali ne.

Prečitavši to postavo, zapazil sem, da so nekatere točke sploh preveč strogo proti kmetijstvu obrnjene. Oporekal sem jim v dotičnem poročilu in upam, da se bodo pri sklepu te postave odstranile.

Na vsak način pa je skrajni čas, da bi se sploh vse take strme goličave, po katerih še živina brez velike nevarnosti hoditi ne more, prej ko je mogoče, pogojzdile; kajti pisatelj teh vrstic ima prepričanje, da je tukaj prav ugodna lega in zemlja, posebno črnemu borovcu se kaj dobro prileže, pa tudi smreki in mecesni sem ter tje kaj čvrsto rastejo.

Ukvarjam se uže 13 let z izrejo gozdnih sadik in pogozdovanjem in sem uže več oralov svojih goličevin pogojzdil. Uže imam tako velike smreke, bore in mecesne, da jim največji junak do vrha ne seže, toraj imam uže nekaj pokazati. Želeti pa bi bilo, da bi se čast. gospodje gojzdni nadzorniki, ki so za to postavljeni, pri kaki priliki potrudili v naše oddaljene hribe, kjer bi se osebno prepričali, kaj se je do zdaj uže storilo in kaj je še neobhodno treba storiti, da bi vendar našim naslednikom ne zapustili samega golega skalovja, temuč tudi še kak grmiček, da jim ne bo treba revicam mraza poginiti. Naj še h koncu omenim, da sem tisti dan, ko je bila srebrna poroka Njih Veličanstva našega premilostljivega vladarja Franca Jožefa in Elizabete, od kar je, če se ne motim, 5 let, 300 triletnih mecesnovih sadik posadil v namen in spomin sreberne poroke Njih Veličanstev, in glejte čudo! res da sem najlepše sadike odbral, katerim sem tudi najboljši prostor privošil, toda, kdor jih ne vidi, bo pač nerad verjel, če tudi je gola resnica, da so uže po poldrugem metru visoki.

Prav radoveden sem pa, kako rastejo lipe in druga drevesa, ki so se takrat po naši obširni državi iz ravno tega namena sadile.

Andrej Rován.

Prem 22. junija. (Raznovrstno. — Dalje.) Tukajšnja fara ostala bila je potem le tri dni brez vsakega dušnega pastirja. Za slovesni sprejem novemu gospodu župniku, v. č. Nikolaju Križaju, ni se moglo toliko storiti, kot bilo bi se rado, ker se je za njegov dohod le-sem še le okolo poludne dné 15. maja t. l. zvedelo, kateri dan dospel bil je le-sem okolo pol 6. ure zvečer. Bilo je ravno na četrtek, ljudstvo delalo je vse na polji, a tudi šolske mladine ni bilo pri rokah, da bila bi šla svojemu novemu dušnemu pastirju in verskemu učitelju nasproti.

Podalo bilo se je nekoliko možakov, na čelu jim g. župan Frank, novemu g. župniku, do sv. Petra na proti, kamor dospel je kmalo po 4. uri popoldne s poštnim vlakom in kjer ga pozdravi g. župan v imenu farnih sosesk, a učitelj pa v imenu šolske mladine.

Čeravno se je bilo za dohod novega gosp. župnika le-sem le malo ur pred dohodom samim zvedelo, čakala ga je pri Klobučarji v Bitinji in pa v Potoku pod Premom v pozdrav in sprejem precejšnja množica zbranih faranov. Slovesno zvonjenje zvonov farne cerkve in pa streljanje z možnarji je sprejem pošteno poveljevalo.

Prva pot novemu gosp. župniku in zbrani množici ljudstva bila je v farno cerkev, kjer bile so litanije z blagoslovom; potem zapeli so še domači pevci in pekinje slovensko zahvalno pesem, katera je pri takih prilikah gotovo na pravem mestu.

V nedeljo potem — dne 18. maja — predstavil se je novi v. č. gospod župnik svojim bodočim faranom v čvrstem in krepkem govoru brez drugih posebnih ceremonij sam.

Ker je bila šolska mladina iz uže navedenega vzroka zadržana svojega bodočega v. č. gosp. župnika in verskega učenika pri njegovem dohodu le-sem slovesno sprejeti, sprejela in pozdravila ga je pa potem dné 23. maja t. l. ob njegovem prvem dohodu v šolo toliko dostojneje. Šolska soba bila je ta dan po skromnih močéh in okoliščinah sè zelenjem in podobami lepo ozaljšana, a praznično oblečena šolska mladina je svojega novega gosp. duhovnega očeta in verskega učenika z radostnimi obrazi prav težavno in komaj pričakovala. Ko se vrata odpró in stopi v šolsko sobo prvokrat bodoči gospod verski učenik med nježne šolarčke, zadoni mu nasproti iz mladih grl krščanski pozdrav: Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Na to stopi pred novega gospoda župnika 10letni deček, učenec tukajšnje šole, ter ga prav po domače in priprosto v imenu vse tukajšnje šolske mladine pozdravi. Med tem ogovorom, v katerem so otroci radost izrekli, da imajo zopet priliko, mili obraz svojega duhovnega očeta iz obličja v obličje gledati, obljubili so mu pokorščino, pridnost ter poslušnost in zvesto spolnjevanje njegovih nauk, ga prosili, da bi z njihovimi otroškimi pogreški in lahkomišljenostjo potrpljenje in prizanesljivost imeti hotel, mu voščili srečo, zdravje, pomoč in milost božjo v njegovi novi službi, blagoslovil je preblagi novi gospod župnik šolo in šolske otročiče, kar je bil v resnici preginljiv trenutek.

Po dokončanem otroškem ogovoru nagovori novi gosp. župnik šolske otročiče prav prijazno in na kratko ter jim priporoča pošteno vedenje doma, na poti, v cerkvi, v šoli in na paši ter pravo pokorščino do Boga, starišev in učiteljev svojih; pobožnost, pridnost in pa strah božji, ker božje oko in pa njihovi angelji varuhi jih povsod opazujejo, gledajo in njihova dobra kakor tudi slaba dejanja v knjigo večnega življenja zapisujejo.

Jaz kličem pa tukaj novemu gospodu župniku Nikolaju: „Dobro došel; bil nam zdrav, čvrst in krepak na duhu in na telesu, ter bival med nami mnogaja leta v polni zadovoljnosti!“

Z Dobrove 2. julija. — Jutri imamo za našo občino zopet volitev župana, ker prvič izvoljeni, občespoštovani gospodar Peter Dolinar županstva nikakor ni hotel sprejeti. Upamo, da bode jutrajšnja volitev bolj obveljala in da izberemo za župana moža, kateri bode pri vse hvalevredni varčnosti vendar skrbel, da se naša šola razširi v dvorazredno. Dobre šole nam je pred vsem treba, ker redko kje na Kranjskem se najde tako malo ljudi, ki bi znali brati in pisati, kakor pri nas. — Prevelika sramota pa bi bila, da bi v omiki Dobrovčani — tako blizo Ljubljane — ostajali med najzadnjimi.

Iz Ljubljane. (Sv. Petra in Pavla somenj) bil je živahen, prignalo se je nad 500 kónj, blizo 500 volov in blizo toliko krav. Voli in krave so se prodajale po vi-

soki ceni večidel Lahom in Bavarcem. Tudi telet se je pripeljalo blizo 100 in cena jim je bila do 45 kr. kilo žive vage.

Franc Ks. Kramar, kanonik stolne cerkve ljubljanske, knezoškofijsko-konzistorijalni svetovalec, zlatomašnik, predsednik duhovnega podpornega društva, bivši semeniški vodja, generalni vikar in bivši deželni poslanec itd., umrl je dne 30. junija popoldne ob 1. uri v 84. letu svoje starosti po dolgi, hudi bolezni. S pokojnim zgubi dežela velezaslužnega, zeló spretnega in delavnega duhovnika, slovenski narod pa značajnega in neustrašenega boritelja za narodne pravice. — Kot duhoven pastir pridobil si je povsod, kamor ga je pripeljal njegov poklic neminljive zasluge za blagor izročeni mu kristjanov, s tem pa tudi ljubezen ljudstva in vsega prebivalstva. Pokojni bil je stric našega državnega in deželnega poslanca gosp. Karola Kluna. — Pogreb bode danes popoldne ob 5. uri, sv. maše pa se bodo brale v ponedeljek dne 7. t. m. ob 8. uri zjutraj v šenklavški cerkvi ljubljanski. — Narod slovenski hrani pokojnemu večni spomin, bodi mu zemljica lahka!

— (V tukajšnji podkovski šoli) vršile so se 26. in 27. junija skušnje pred izpraševalno komisijo, kateri je predsedoval začasni vodja podkovske šole, dr. vitez K. Bleiweis-Trsteniški, in katere člani so bili c. k. okrajni živinozdravnik, gosp. Ferd. Gaspari, in učitelj podkovske šole, gosp. Edvard Šlegel. Kovačev, ki niso obiskali podkovske šole, bilo je devet, sedem Kranjcev in dva štajarska Slovence. Vsi prestali so skušnjo s povoljnim vspehom. Učencev podkovske šole bilo je deset, vsi iz Kranjskega, izprašani so bili iz podkovstva in nauka, kako se ogleduje klavna živina in meso, vsi prestali so skušnjo z dobrim vspehom, posebno odlikovala sta se Janez Tomažič iz Vipave in Anton Žorž iz Goč, okraja postojnskega. Pri skušnji bil je pričujoč gosp. deželni poslanec Robič, kot odbornik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

— (Vreme) je postalo minuli teden, hvala Bogu, lepo gorko in vse polje si je lepo opomoglo, sena pa se je v okolici ljubljanski zadnjih 8 dni spravilo veliko, z lahkim delom in zeló lepega. — Vsaj ta teden Medardovo prerokovanje ni veljalo.

— („Zlati ključ za srečne volitve“), na svitlo dal in založil Filip Haderlap, imenuje se 38 strani male osmerke obsegajoča brošura, katera je namenjena v prvi vrsti za Slovence na Koroškem, pa podučna tudi za druge Slovence. Po domače in jedrnato je v njej popisano: Kaj je liberalizem, naš deželni zbor in denar, volilna postava, slovenski jezik in sedanje ministerstvo, kaj hoče pa naša stranka? ali mi res kalimo deželni mir? ali mi res Slovincem branimo, da bi se nemščine učili? volitve so pred durmi, poduk in sklepa z besedami: kakor si boste postlali, tako boste ležali!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Ta petek pričnejo se volitve v niževavstrijski deželni zbor, kakor piše naš današnji dunajski dopisnik, in kakor trdijo tudi vsi nepristranski časniki, čutili bodo levičarji s svojimi judovskimi pokrovitelji pri tej priliki uže, da zgublajo tla pod svojimi nogami, ker se jim demokratični, sicer odločno nemški